

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן עניינים

- א... רודף שהיה רודף אחר חבירו להורגו ויכול להצילו באחד מאבריו ולא הציל נהרג עליו
1.....
- ב.....רודף שהיה רודף אחר חבירו ושיבר את הכלים בין של נרדף ובין של כל אדם פטור
מאי טעמא מתחייב בנפשו הוא3
- ג.....ונרדף ששיבר את הכלים של רודף פטור של כל אדם חייב ... ורודף שהיה רודף אחר
רודף להצילו ושיבר את הכלים ... בין של כל אדם פטור ... שאם אי אתה אומר כן נמצא
אין לך כל אדם שמציל את חבירו מיד הרודף.....6
- ד..... כל עבירות שבתורה אם אומרים לאדם עבור ואל תהרג יעבור ואל יהרג חוץ מעבודה
זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים8
- ה.בשעת השמד אפילו מצוה קלה יהרג ואל יעבור ... בפרהסיא אפילו מצוה קלה יהרג ואל
יעבור ... אפילו לשנויי ערקתא דמסאנא9
- ו. אסתר פרהסיא הואי ... אסתר קרקע עולם היתה
10.....
- ז. הנאת עצמן שאני
10.....
- ח.....בן נח ... אין מצווה על קדושת השם
11.....
- ט..... שבע מצוות נצטוו בני נח
11.....

דף עד.

**א. רודף שהיה רודף אחר חבירו להורגו ויכול להצילו באחד
מאבריו ולא הציל נהרג עליו**

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כל היכול¹ להציל באבר מאיבריו ולא טרח בכך אלא הציל בנפשו של רודף והרגו הרי זה שופך דמים² וחייב מיתה³, אבל אין בית דין ממיתין אותו⁴. וי"א⁵ שממיתין אותו.

בן נח אם⁶ הרג רודף שיכול להצילו באחד מאיבריו נהרג עליו, מה שאין כן בישראל⁷. וי"א⁸ שבישראל חייב מיתה לשמים באופן זה.

- ¹ רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק א הלכה יג
- ² המשנה למלך (ה' חובל פ"ח ה"י) כתב בשם י"א דהנרדף עצמו אינו מדקדק בדבר, ויכול להורגו אף על פי שיכול להציל עצמו באחד מאיבריו.
- ³ ודע שמש"כ רבינו כל היכול להציל כו' ה"ז שופך דמים וחייב מיתה, אבל אין ב"ד ממיתין אותו, נראה דוקא היכי שרודף שלא ברשות, הא פנחס שבא להרוג זמרי, כיון שיש לו רשות, וזמרי יכול להציל את עצמו באחד מאיבריו של פנחס והרג לפנחס, נהרג עליו, דכיון דיש לפנחס רשות להרוג לא אבד פנחס את נפשו במה שהיה באופן שזמרי יכול להציל את עצמו באחד מאיבריו של פנחס. ולפי"ז א"ש השמועה דאבנר (שם מ"ט ע"א) שהקשה ראב"ד בהלכות מלכים פ"ט (ה"ד), משום שצ"ל שהיה להן רשות לעשות מלחמה ללמד בני יהודה קשת מדין המלוכה, לכן אמר ישחקו הנערים לפנינו, א"כ היה לעשהאל רשות להרוג את אבנר, ואבנר היה יכול להציל את עצמו באחד מאיבריו שלו, לכן נהרג אמאי דהרג לעשהאל, ובזה א"ש דברי ירושלמי פרק א' דסוטה מפני מה נהרג אבנר על שעשה דמן של נערים שחוק כו', פירוש שע"י שהתיר זה מדין מלוכה, א"כ שפיר נהרג על שהרג לעשהאל שרדף אחריו, שהיה יכול להצילו באחד מאיבריו, ודוק. או"ש שם
- ⁴ ומשמע לרבינו דאי אפשר לומר שב"ד ממיתין אותו שמאחר שלא נתכוון אלא להציל לא שייך ביה התראה ולא נקט ר' יונתן בן שאול נהרג עליו אלא לומר שהוא חייב מיתה לשמים. כס"מ וכן מרן ז"ל בס' ב"ה כתב דפירכא מעיקרא ליתא דלית ביה התראה ושיקבל עליו מאחר שאינו מתכוין אלא להציל ע"כ ובמל"מ כתב דבריו צריכין תלמוד. ועיין מעשה רקח ולא ידעתי מי דחקו לפרש כן, חדא, דלמה לא נפרש דמה שכתב רבינו חייב מיתה וכו', הכוונה שהגואל הדם ממיתו להדיא, וכדאשכחן באבנר שהרגו יואב, שהיה גואל הדם דעשאל בטענה זו, כדאיתא בסוף פרק נגמר הדין, ועוד דלשון נהרג דקאמר ר' יונתן בן שאול לא משמע בידי שמים, ואפשר דכוונת הכסף משנה דגואל הדם מלתא דפשיטא היא שהתורה התירה לו נפשו של רודף, אכן רבינו בא להשמיענו דאף אם לא הרגו גואל הדם מכל מקום חייב מיתה בידי שמים. נראה פשוט דבדא הוא דפליגי, דלדעת הטור נתחייב מיתה בית דין, ולדעת רבינו כיון דאין שייך התראה אין כאן מיתה בית דין, ודנו בסנהדרין דקאמר היינו מחמת טענותיו ודבריו כאילו נתחייב ע"פ סנהדרין.
- ⁵ טור ח"מ סימן תכ"ה וכתב בלשון רבינו ומסיים ואיני יודע כיון שחייב מיתה למה אין ב"ד ממיתין אותו עכ"ל.
- ⁶ רמב"ם הלכות מלכים פרק ט הלכה ד
- ⁷ לשון רבינו בהלכות רוצח ושמירת הנפש פרק א הלכה יג כל היכול להציל באבר מאיבריו ולא טרח בכך אלא הציל בנפשו של רודף והרגו הרי זה שופך דמים וחייב מיתה אבל אין בית דין ממיתין אותו.
- ⁸ השגות הראב"ד שם וז"ל קשיא ליה אבנר עכ"ל. כוונתו לומר שאף בישראל הדין כך כדאשכחן בעובדא דאבנר דא"ל שלמה ליואב מ"ט קטלתי לאבנר וכו' א"ל היה לך להצילו באחד מאיבריו א"ל לא יכילנא א"ל בדופן חמישית כוין ליה וכו' באחד מאיבריו לא יכיל ליה. ומכאן למד הראב"ד ז"ל שכן הדין בישראל וקשיא לי עליה דא"כ אמאי קאמר ליה שלמה זיל אבנר דמשמע דלא נתחייב יואב בשביל אבנר וכ"כ רש"י ז"ל א"ל ניזיל אבנר דינו של אבנר פטור אתה עליו ע"כ. ולא נהרג יואב אלא מפני שמרד במלכות והכי משמע דא"ל שלמה אלא ההוא גברא מורד במלכות הוא. ותו דאין אחד מישראל נהרג אלא בעדים והתראה. ותמהתי על הראב"ד אם זה דעתו למה לא השיג עליו פ"ק דרוצח ושמירת נפש שכתב וז"ל כל היכול להציל באחד מאיבריו ולא טרח בכך אלא הציל בנפשו של רודף והרגו ה"ז שופך דמים וחייב מיתה אבל אין ב"ד ממיתין אותו. ונ"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ב. רודף שהיה רודף אחר חבריו ושיבר את הכלים בין של נרדף ובין של כל אדם פטור מאי טעמא מתחייב בנפשו הוא

כבר התבאר במסכת ב"ק דף ס: ודף קיז: שאסור ליקח⁹ חפץ חבריו שלא מדעתו אפילו על דעת לשלם תמורתו, ואפילו¹⁰ הוא¹¹ בסכנת מות אסור לגזול משל חבריו כדי להציל עצמו, אלא יטול על דעת לשלם¹², ושלא במקום סכנת נפשות יש אומרים¹³ שאפילו ע"ד לשלם אסור.

שהראב"ד ז"ל אין ולא ורפיא בידה וזהו שכתב קשיא ליה אבנר, משמע שאינו חולק בדין אלא דקשיא ליה אבנר. והטור כתב וז"ל ואיני יודע כיון שחייב מיתה למה אין ב"ד ממיתין אותו. וזו אינה קושיא כלל דכיון שהוא רודף הפקיר עצמו למיתה שהרי יודע הוא שהנרדף יעמוד על נפשו ומ"מ כיון שהיה יכול להצילו באחד מאיבריו של רודף ולא עשה כן חייב הוא לשמים כאילו הורג את הנפש. רדב"ז שם. ועיין מל"מ שם ונראה דאין צורך לכל הדוחקים שכתב המריק"א ומסוגיא זו אין סתירה לדברי רבינו ז"ל דשאני אבנר שהיה גואל הדם דעשאל וגבי גואל הדם כי היכי דרשאי להרוג למי שהרג בשוגג ה"נ אם הרג למי שיכול להציל באחד מאיבריו רשאי אבל אין ב"ד הורגין למי שיכול להציל באחד מאיבריו ולא הציל ובדין סנהדרין דקאמרי בגמרא היינו שלא בא יואב על אבנר באלמות ודרך רוצח בעלמא אלא שכלכל דבריו במשפט וזה כפתור ופרה בפירוש הגמרא ודוק ולא יהא גרוע מהורג בעדות מיוחדת שכתב רבינו בפ"א מהל' רוצח שאם הרגו גואל הדם אין לו דמים דוק ותמצא כיוצא בזה.

⁹ שו"ע ונו"כ שנט ב

¹⁰ שו"ע ונו"כ שם ד

¹¹ כתב בפלפולא חריפתא פ' הכונס דה"ה להציל אחרים בממון אחרים אסור, כמו שהיתה השאלה גבי דוד והגבורים שהיה להציל ישראל, אלא שבהצלת אחרים אף על פי שלכתחלה אסור, בדיעבד פטור מלשלם, אבל להצלת עצמו אף בדיעבד חייב לשלם, ובשו"ת צ"צ חו"מ סימן מו כתב שמ"מ אינו חייב לסכן עצמו להצלת ממון חבריו. ואפילו גנב ואין לו לשלם, שאינו אלא כפרעון חוב שאינו חייב לסכן עצמו, ואפילו ספק סכנה ויסורים חשיב סכנה, ומ"ש בסימן קא סעיף יא שאם חייב לישראל ולעכו"ם ואם יפרע לישראל לא יוכל לפרוע לעכו"ם, אפ"ה חייב לפרוע לישראל, שאני התם שחייב ללוה שזמנו קודם ויש לו עתה לפרוע. ואף על פי שיבא אח"כ לידי סכנה, מצוה על כל ישראל לפדותו מהסכנה, ואין הלוה חייב להפסיד יותר משאר ישראל, או אפשר דהתם איירי שאין שם סכנה כלל, עיין שם.

¹² ובשו"ע הרב הוסיף לבשתמצא ידו, ופירש הצ"צ דהיינו אפילו הוא עני עתה ויודע שאין לו לשלם, אם רוצה לשלם לבשתמצא ידו מותר. ועיין בשד"ח כללים מערכת הא' כלל מז' ובפאה"ש שם אות יט האריך בהלכה זו, ועי' שו"ת מהר"ש ענגיל ח"ד סימן יז, ועיין פתחי חושן חלק א פרק א הערה כא

¹³ בשו"ע הרב ה' גזילה סעיף ב כתב שלא הותר ע"ד לשלם אלא מפני פקו"נ, אבל שלא במקום פקו"נ אסור, ואפילו לרפואת הולי שאין בו סכנה או להנצל מאנס שאונסו ביסורי הגוף ואין בהם משום סכנה, מפני שהוא איסור תורה, ואין מתרפאים שלא במקום סכנה אלא באיסור דברי סופרים, כמ"ש ביו"ד סימן קנ"ה, ע"כ. ומדברי הרמ"א בסימן שח סעיף ז וכן בסימן ערד סעיף א בדין תנאי ב"ד משמע שמותר ליטול ממון חבריו כדי להציל ממנו מן ההפסד, וגם בשו"ע הרב הביא הלכה זו בדיני שמירת הנפש, ומ"מ נראה שבממון עכו"ם יש להקל, שהרי הרב מודה שבממון עכו"ם אין איסור ע"ד לשלם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

היה צריך לחפץ כדי להציל ממונו מהפסד¹⁴, ורוצה לשלם לבעלים הפסדו, אין דינו כגזלן, שתנאי ב"ד הוא¹⁵ שמותר להציל ממונו בממון חבירו על דעת לשלם¹⁶.

הרודף¹⁷ שמותר להרגו כגון רודף להרוג, או אחר הערוה, כמו שנתבאר ששבר כלים בשעת רדיפתו, בין של נרדף ובין של כל אדם, פטור מתשלומין¹⁸, מפני שהוא מתחייב בנפשו באותה שעה¹⁹.

המוסר שגרם הפסד ממון ישראל, אף על פי שלא עשה מעשה בידים²⁰, אלא הראה או אמר לאנס ישראל או עכו"ם על ממון ישראל ולקחו האנס, חייב לשלם מה שהפסידו, והוא מדינא דגרמי, אנסוהו להראות ממון חבירו פטור מלשלם, ודוקא באונס הכאות או יסורים²¹, וכ"ש אונס מיתה, אבל אונס ממון²² יש אומרים דאינו נקרא אונס.

¹⁴ כגון שהפסדו גדול מהפסדו של בעה"ב, אבל אם אינו רוצה להשלים ההפסד, הרי קי"ל שאסור להציל עצמו בממון חבירו, ונראה דאע"פ שלבסוף יחייבוהו ב"ד לשלם, כיון שעשה שלא כדין, בכח"ג לא עשו תנאי ב"ד שיהא חשוב כנוטל ברשות, ואפשר שבאופן זה גם אינו משלם השכר, רק הפסדו, דכיון שהוא צריך להחמור לעצמו, ה"ז כאילו אינו עומד להשכיר. פתחי חושן פרק ז הערה כד רמ"א שח ז

¹⁵ ודינו כשובר ברשות משום תנאי ב"ד, ומשלם שכר ואינו משלם פהת, ואפילו פחת מחמת מלאכה, נה"מ שם, ובמהנ"א דיני גזילה סימן יז כתב שאע"פ שיורד ברשות ב"ד ואינו נקרא גזלן, מי פטרו מאונסין, ונמצא מציל ממונו בממון חבירו, אלא שורת הדין שישלם לחבירו כל מה שהפסידו, ורצה נוטל שכרה או נוטל פחתה, עיין שם.

¹⁶ שו"ע ונו"כ שפ ג

¹⁷ וכתב בתרומת הכרי שרודף שניתן להצילו באחד מאבריו שאסור להרגו, חייב בתשלומין, ובחידושי רעק"א כתובות דף לג ע"ב בהג"ה מבין המחבר כתב לדייק מדלא הזכיר בשו"ע כאן דאיירי דוקא כשא"א להצילו באחד מאבריו, דאפשר דס"ל כדעת הלבוש שהנרדף מותר להרגו אף כשיכול להצילו באחד מאבריו (עי' לעיל), וממילא חייב מיתה לגבי נרדף, אלא שהקשה דא"כ התינוח כשייבר כלים של נרדף, אבל כשייבר של אחר הוי מיתה לזה ותשלומין לזה שיש מחייבים בתשלומין, ועי' חזו"א חו"מ סי' יז.

¹⁸ ה"ז כמזיק בחיוב מיתה שפטור מן התשלומין מדין קם ליה בדרבה מיניה, וזה הרודף התיר עצמו למיתה, שהרי רשות ביד כל אדם להרגו (לכאורה נראה שאע"פ שאין במציאות מי שיהרגנו עתה, מ"מ חייב מיתה הוא), אבל הרודף לעשות עבירה שאסור להרגו, אף על פי שחייב מיתה במעשה העבירה, אין עליו חיוב מיתה בשעת רדיפה, אא"כ הזיק בשעת מעשה העבירה, כגון שחילל שבת וכיוצא בזה.

¹⁹ בשו"ע ונו"כ שפח ב ובסמ"ע סק"ה ובש"ך ס"ק יג כתב הראה או דיבר לאנס, ובשו"ע הרב כתב בין בדיבור שהלשין עליו או לגלות מצפוניו בין מראה לו באצבע תבן של חבירו, ומשמע אפילו מראה בשתיקה אלא שהשר מבין כונתו.

²⁰ רמ"א שם

²¹ נראה דהיינו שאנסוהו ע"י אימים ליקח או להפסיד ממונו אם לא יראה, וכתב הט"ז שאם לא הזכיר לו האנס שיתן ממון עצמו אלא שרוצה להכותו שיראה ממון חבירו, אף על פי שמרגיש שיוכל לפטור עצמו בממון שלו, מיקרי אונס מחמת מכות, כיון שלא אמר לו האנס בפירוש שיתן ממון שלו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

אינו פטור באונס אלא²³ כשלא עשה מעשה בגוף הממון, כגון שהראה הממון, אבל אם לקח הממון ונתנו ליד האנס, אפילו באונס, חייב²⁴, וי"א²⁵ שאם אנסוהו להביא ממון חבירו פטור.

לא אנסוהו בפירוש על ממון חבירו²⁶, אלא שאנסוהו להביא ממון או פירות סתם, וכ"ש כשאנסוהו להביא משלו, והראה ממון או פירות של חבירו, אף על פי שלא נשא ונתן ביד חייב²⁷, ויש אומרים דה"ה אם לא אנסוהו בפירוש על ממון אלא יסרוהו סתם ולא אמרו לו על מה, והלך והראה להם ממון חבירו חייב²⁸, וי"א²⁹ שאף כשאנסוהו על ממון סתם ואין לו משלו והראה משל אחרים פטור.

²³ שו"ע ונו"כ שם ב' וד'

²⁴ והוא דעת הרמב"ם ורוב הראשונים, שאסור להציל עצמו בממון חבירו, ולשיטה זו אפי' אנסוהו להביא חייב, דרוע מזלו גרם לו שיאנסוהו, וכתב בשו"ע הרב ה' נזקי ממון דודאי שאין לך דבר העומד בפני פקוח נפש, אבל צריך לעשות כן ע"ד לשלם. מיהו היינו דוקא כשעשה מעשה, ובשו"ע הרב כלל בדין זה גם אנסוהו להראות, אלא שכתב שיטול ע"ד לשלם ע"פ ב"ד אם יורו לו שהייב לשלם, ונראה כונתו שלעולם צריך להתנות ע"ד לשלם ע"פ ב"ד, אלא שלאחר מעשה כשיבא לב"ד יורו לו שאם לא נשא ונתן ביד פטור, ואם נשא ונתן ביד חייב. ויש להסתפק כשאנסוהו להראות ונתכוין ע"ד לשלם, אם מתחייב בזה, שמסברא נראה שלא נתחייב אלא כפי הדין, וצ"ע.

²⁵ סמ"ע ושו"ך שם בשם הראב"ד, דכיון שאנסוהו על ההבאה אין לך דבר העומד במקום פקו"נ, והואיל ויחדו לו בפירוש ממון חבירו אינו חייב למות בשביל ממון חבירו, והשו"ך ס"ק בד האריך להוכיח כדיעה זו, ודוקא כשאנסוהו על ממון סתם חייב כשנו"נ ביד משום דדמי לנדרף ששייבר כלים, והוי כמציל עצמו בממון חבירו, אבל בממון פלוני אין זה מציל עצמו בממון חבירו, דאדרבה אם לא יעשה כן נמצא מציל ממון חבירו בנפשו שאינו חייב בכך, ומ"מ אם לא אנסוהו בפירוש להביא אלא אמר לו הבא לי אין זה אונס להביא, עיין שם. ובערך ש"י כתב בשם המחנ"א דהא דחייב באונס היינו כשהיה לו משל עצמו באותה שעה, והיה יכול להציל עצמו בממונו, אבל אם לא היה לו משלו פטור, והוכיח כן מדברי הרא"ש בסנהדרין, ומיישב בזה קושיית הראב"ד, דכיון שיש לו משלו אין כאן פקו"נ, ובהראה לבד בכל אופן פטור משום שהוא גרמא, ועי' שו"ת מהר"ש ח"ד סי' יז. ומ"מ נראה מדברי הש"ך דדוקא באונס הגוף פטור אבל באונס ממון, אף כשאנסוהו להביא חייב, ואפי' לדעת הפוסקים שהביא לעיל שגם אונס ממון מיקרי אונס, סוף סוף הוא מציל ממנו בממון חבירו, ועי' שו"ת תשב"ץ ח"ד טור ב' סי' כא.

²⁶ רמ"א שם ב'

²⁷ שכל שלא אנסוהו על של חבירו ה"ז כמציל עצמו בממון חבירו, ובגליון הרי"ף הובא דעת רבינו אפרים שסובר שגם ככה"ג פטור, כיון שאינו מתכוין להזיק, ואינו חייב כי אם באנסו את שלו והראה בשל חבירו, ולפי"ז צ"ל דשאר הראשונים ס"ל שגם באנסו סתם הו"ל כמתכוין להזיק. ועי' שו"ת משפטי שמואל סימן עג שדחה דעת הר"א אפרים, ונראה דעתו שאפילו קים לי אינו יכול למעון, עיין שם.

²⁸ רמ"א שם. והשו"ך ס"ק כא תמה שהרי יכול לומר הייתי סבור שמייסרין אותו להראות ממון, ולא יהא אלא ספק ולמה יתחייב מספק, וע"כ פירש דהמור איירי שניכרים הדברים שלא יסרוהו מתחלה בשביל ממון, עיין שם,

²⁹ ט"ז שם בשם היש"ש, והסכים עמו, ואפילו אנסוהו על פירות ואין לו ויש לו מעות, אינו צריך לפייסו במה שאין דורשים ממנו. ולכאורה מדברי שאר הפוסקים נראה דכל שלא הזכיר האנס ממון חבירו, וזה הראם לאנס, ה"ז בכלל מציל עצמו בממון חבירו, וצ"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ג. ונרדף ששיבר את הכלים של רודף פטור של כל אדם חייב ... ורודף שהיה רודף אחר רודף להצילו ושיבר את הכלים ... בין של כל אדם פטור ... שאם אי אתה אומר כן נמצא אין לך כל אדם שמציל את חברו מיד הרודף

הנרדף ששיבר כלים³⁰ של הרודף³¹ פטור³², אבל אם שיבר כלים של אחר, חייב³³, שאסור להציל עצמו בממון חברו³⁴ שלא ע"ד לשלם³⁵.

אולם מי שרודף אחר הרודף להציל, ושיבר כלים בין של רודף ובין של כל אדם פטור³⁶, כדי שלא יבואו להמנע מלהציל את הנרדף.

³⁰ שו"ע ונו"כ שפ ג

³¹ כתב בכנה"ג סימן שפ בשם שו"ת רשד"ם סימן שפט שאפילו בעלילת ממון מגוים מיקרי סכנת נפשות ויש לו דין רודף, ואם הציל עצמו בממון הרודף פטור, עיין שם.

³² בשו"ע כתב הטעם שלא יהא ממון חמור מגופו, ולכאורה איירי כשישיבר כליו של רודף כדי להבריחו, והוי דומיא דגופו שהורגו או חובל בו כדי להציל עצמו, ומ"מ נראה דה"ה כשישיבר כלים של רודף בשעת מנוסה פטור, ואף על פי שלכאורה לא שייך טעם זה, מ"מ הרודף עצמו גרם לכך, ולכאורה היה נראה שאפילו שיבר כלים של רודף שלא בדרך הצלה יש מקום לפוטרו מטעם שלא יהא ממון חמור מגופו, אבל בערוה"ש כתב דדוקא כשישיבר במה שנוגע להצלתו פטור, וצ"ל משום דגם בגופו אינו פטור אלא בדרך הצלה, ועי' שו"ע הרב ה' נזקי ממון בקו"א סק"ב שכתב שלא פטור אלא הנרדף והרודף אחר הרודף, אבל שאר כל אדם חייב, ואי שלא בדרך הצלה חייב פשיטא, וצ"ע.

³³ ומדברי הש"ך סימן שעח סק"ב משמע דדוקא כשישיבר במתכוין חייב, אבל בלא מתכוין פטור, דהו"ל אונס, מיהו נראה דתליא בפלוגתא שם אם אדם המזיק באונס גמור פטור, וכמ"ש בפרק א, ועיי"ש מ"ש מדברי המחנ"א, ועי' עוד בשו"ת בית שלמה חו"מ סימן קכא בהגהת בן המחבר.

³⁴ עיין ש"ך קכה א שלא חייבו במציל עצמו בממון חברו אלא כשמציל עצמו בממון אחר, כגון נרדף ששיבר כלים של אחר, וכן בהך דרמ"א שאיים עליו בחוב אחר, אבל כשמאיים עליו ואונסו להחזיר לו אותו ממון שמסר לו, אמרינן אונס רחמנא פטריה, ועי' נה"מ מ"ש בביאור דברי הש"ך, ועי' בערוה"ש.

³⁵ ומדברי התוס' ב"ק דף סע"ב והרא"ש שם נראה שאין איסור אלא ע"ד שלא לשלם, אבל ע"ד לשלם מותר (ובפלפולא חריפתא שם כתב דה"ה להציל אחרים אסור אלא שהמציל אחרים פטור שאל"כ אין לך מציל ממון אחרים). וצ"ע לדעת הרא"ש שמותר להציל ע"ד לשלם, א"כ גם במציל אחרים אינו מותר לכתחלה רק ע"ד לשלם, וא"כ שוב אין לך מציל ממון אחרים). וכתב היש"ש פ' הכונס סימן כז שע"ד לשלם מחויב להציל עצמו, ואי לא עבד הכי מתחייב בנפשו.

³⁶ אבל לכתחלה אסור, כדמשמע בפלפולא חריפתא בפ' הכונס וטעם זה אינו אלא לפטור על כלים של אחר, אבל על כלים של רודף פטור מטעם שלא יהא ממון חמור מגופו, שהרי מותר להרגו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ודוקא ברודף שמותר להרגו, אבל הרואה חברו הולך להזיק ממון אחרים, אף על פי שהניזק עצמו מותר להזיק ממון המזיק להציל ממון, כמ"ש להלן, אבל אחר אסור לו³⁷.

הלוקח מכונית של חברו לצורך פקוח נפש וניזוקה פטור מלשלם, שיש לו דין מציל מרודף³⁸.

השומר על חפצי חברו³⁹ ובאו אנשים על השומר וקדם ונתן להם הפקדון להציל עצמו, אם השומר אמוד שידוע שהוא בעל רכוש, הרי שמן הסתם באו האנשים בגללו, ונמצא שהציל עצמו בממון חברו⁴⁰, וחייב לשלם, אבל אם אינו אמוד, חזקה שלא באו אלא לשמע הפקדון ופטור, וכ"ש כשידוע בודאי שלא באו אלא בשביל הפקדון.

השואל חפץ לצורך הצלת נפשות יש פוטרים⁴¹ מאונסין.

השוכר בית מחבירו⁴² אם המשכיר מכרו או השכירו לעכו"ם או לאנס שהוציא השוכר מביתו, חייב להעמיד לו בית אחר שאסור להציל עצמו בממון חברו.

³⁷ פתחי חושן חלק ו פרק יב הערה לד

³⁸ בספר תורת היולדת פרק כ למד מהלכה זו דרודף, ואם החולה עצמו נמצא במכונית דינו כשואל, שלגבי עצמו לא פטרו מכח התקנה, ועי' נה"מ סימן שמ סק"ו ובמ"ש בזה בדיני פקדון פרק ט סעיף כ, ולכאורה מדבריו משמע שאף להצלת עצמו פטור מכח תנאי ב"ד. ועי' להלן.

³⁹ שו"ע ונו"כ רצב ח

⁴⁰ וכתב הש"ך (ס"ק יט) דאירי שלא היו הנגבים יכולים בעצמם למצוא הפקדון, אבל אם בלא"ה היו מוצאים אף כשלא היה נותן להם פטור, ועי' ערך ש"י, ופשוט שבמקום סכנה מותר לו לכתחלה למסור להם להציל עצמו, אלא שאינו נפטר מלשלם, והש"ך בסימן שפח (ס"ק כד) העלה כדעת הראב"ד שאם אנסוהו בפירוש להביא ממון חברו פטור מלשלם, שאין לך דבר העומד בפני פקוח נפש, ואין זה מציל עצמו בממון חברו, אלא אדרבה שאם לא עשה כן נמצא מציל ממון חברו בגופו, שאינו חייב בכך. ורק אם אנסוהו להביא ממון סתם והביא להם ממון חברו חייב, אבל דעת המחבר (שם סעיף ד) שאף כשאנסוהו להביא ממון חברו חייב, עיין שם.

⁴¹ נה"מ (סימן עב ס"ק יז), שהשואל כלי להצלת נפשות, או לכבות דליקה שהוא כהצלת נפשות, פטור מאונסין, והביא ראיה מדין רודף אחר רודף ושיביר כלים דפטור וכ"כ בסימן שמ (ס"ק ו), ואפילו שאל שלא מדעת, עיין שם. אלא שלפי"ז אינו פטור אלא בשעת רדיפה, אבל שלא בשעת רדיפה מסתבר דהוי עכ"פ כש"ח, ובמשובב נתיבות דחה דעת הנה"מ, דדוקא ברודף פטורו כדי שלא להתמהמה ולא יהיו נמנעים מלהציל, אבל שואל כלי הוי כמציל עצמו בממון חברו שלא מצינו שתיקנו לפטרו. וגם במנחת פתים דחה דברי הנה"מ, שלא פטרו רודף אלא משום דאל"כ אין לך מציל את חברו, אבל בהצלת עצמו לא מצינו.

⁴² שו"ע ונו"כ שיב ב, וכן כל כיוצא בזה. וכתב המ"מ שכל שהמשכיר גורם להוציא מביתו חייב להעמיד לו בית אחר, ובערוה"ש כתב שאע"פ שהמשכיר היה אנוס למסור הבית לאנס, לא אמרינן אנוס רחמנא פטריה, שאסור להציל עצמו בממון חברו, ואפילו אמר לו בית זה חייב להעמיד לו בית אחר, ולכאורה מדברי המ"מ משמע שכל שהוא לא גרם הוא פטור, והיה אפשר לחלק בין אנוס בגוף הבית, שבזה לא מיקרי מציל עצמו בממון חברו, והערוה"ש איירי שאנוס לתת לו בית ונתן לו בית זה, וצ"ע. ועיין פתחי חושן חלק ד פרק ה הערה יח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ד. כל עבירות שבתורה אם אומרים לאדם עבור ואל תהרג עבור ואל יהרג חוץ מעבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים

כבר התבאר במסכת יומא דף פב. כל העבירות שבתורה⁴³, חוץ מעבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים, נדחין⁴⁴ מפני פיקוח נפש הן ע"י אנס והן ע"י חולאים ואם אומרים לו לאדם שיעבור עליהם או יהרג, אם הוא בצנעה יעבור ואל יהרג. ואם ירצה להחמיר על עצמו וליהרג, רשאי, אם העובד כוכבים מכוין להעבירו על דת.

ואם יוכל להציל עצמו בכל אשר לו, צריך ליתן הכל ולא יעבור לא תעשה. בעבודת כוכבים, ג"ע, שפיכות דמים אפילו בצנעה ושלא בשעת הגזרה, ואפילו אין העובד כוכבים מכוין אלא להנאתו, יהרג ואל יעבור.

בשלוש העבירות החמורות⁴⁵, שהן עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים, שהדין הוא שיהרג ואל יעבור בכל אופן ואפילו האנס מתכוין להנאתו, י"א שאם עבר ולא נהרג, אפילו בצינעא⁴⁶, הרי זה מחלל את השם⁴⁷, ואם היה בעשרה מישראל הרי זה חילל את השם ברבים, וביטל מצות עשה, שהיא קידוש השם, ועבר על מצות לא תעשה, שהיא חילול השם.. וי"א⁴⁸ שבצינעא

⁴³ שו"ע ונו"כ יו"ד קנז א

⁴⁴ הכל דחיים ולא הותרה ונ"מ דע"י בן חולי המסוכן מאכילין אותו בקל קל תחלה וכו'. מנ"ח מצוה רצו

⁴⁵ רמב"ם שם

⁴⁶ ואף על פי שכל העבירות אין בהן משום חילול השם אלא בפרהסיא, זו היא חומרתן של שלש עבירות אלו, שאף בצינעא יש בהן משום חילול השם. לח"מ שם, וכ"מ בקרית ספר יסוה"ת שם. וכן מבואר בל' הרמב"ם בסה"מ"צ שם, וכ"כ באור גדול סי' א' ובס' עבודת המלך לרמב"ם יסוה"ת שם, ובר"י פרלא לרס"ג ח"ב סי' לג.

⁴⁷ ועי' נמוק"י סנהדרין סוף"ח שכתב "ואעפ"כ עבירה גדולה היא בידו, שחילל שמו של הקב"ה שבראו לכבודו".

⁴⁸ שהכתוב בתוך בני ישראל שמשמעו בפרהסיא מוסב אף על האמור ולא תחללו את שם קדשי. פרי חדש על הרמב"ם שם, והוכיח כן מע"ז נד א, שלא תחללו לא נאמר אלא בפרהסיא. ובהנהות טורי אבן שם דחה שלא אמרו כן אלא לר' ישמעאל, ועי' שו"ת ריב"ש סי' ה שנראה כן מדבריו שאינו עובר על הלאו אלא בפרהסיא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

לא עבר על חילול השם, וי"א⁴⁹ שאין הטעם משום חילול השם, אלא משום חומר עבירות אלו שאינן נידחות מפני פקוח נפש.

ואעפ"כ מפני שעבר באונס⁵⁰, אין מלקין אותו, ואין צריך לומר שאין ממיתין אותו בית דין אפילו הרג באונס, שאין מלקין וממיתין אלא לעובר ברצונו ובעדים והתראה, אבל אם יכול למלט נפשו ולברוח מתחת יד המלך הרשע ואינו עושה, הנה הוא ככלב שב על קיאו והוא נקרא עובד עבודת כוכבים במזיד, והוא נטרד מן העולם הבא ויורד למדרגה התחתונה של גיהנום⁵¹.

ה. בשעת השמד אפילו מצוה קלה יהרג ואל יעבור ... בפרהסיא אפילו מצוה קלה יהרג ואל יעבור ... אפילו לשנויי ערקתא דמסאנא

כל בית⁵² ישראל מוזהרים שלא לחלל את השם, שנאמר: (ויקרא כב פסוק לב) וְלֹא תַחֲלִלּוּ אֶת שֵׁם קִדְּשִׁי וְנִקְדְּשִׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, והוא שלא לעשות שום דבר שימשך ממנו חילול השם.

כל עבירות שבתורה⁵³, אם אומרים לו לאדם עבור ואל תיהרג, ונתכוין האדם להעבירו על המצוות, בין מצוות קלות, בין מצוות חמורות והיה הרבר בפרהסיא היינו בפני עשרה מישראל או בשעת שמד וגזירת המלכות אפילו בצינעא, ייהרג ואל יעבור, שנאמר וְלֹא תַחֲלִלּוּ אֶת שֵׁם קִדְּשִׁי וְנִקְדְּשִׁתִּי, ובפרהסיא יש חילול השם, לפי שלמדים ממנו לחלל בקדושת השם⁵⁴. וכן בשעת הגזירה יש כאן קידוש השם, ואנו קוראים בו ולא תחללו את שם קדשי שכשאומות העולם חושבים לבטל את ישראל מן המצוות, צריך

⁴⁹ רמב"ן במלחמות סנהדרין עד ע"ב, ונמוק"י ור"ן שם, ור"ן יומא פה, ועי' סמ"ק סי' מד ומגן אבות להמאירי ענין יט

⁵⁰ רמב"ם שם

⁵¹ ועי' ל"ת רצ"ד.

⁵² רמב"ם פ"ה מהל' יסודי התורה ה"א, ספר המצוות הקצר לא תעשה לב

⁵³ רמב"ם פ"ה מהל' יסודי התורה ה"ד, וכע"ז בסה"צ שם והחינוך שם

⁵⁴ רש"י ע"ז כז ב ד"ה בפרהסיא, ועי' נמוק"י שם שלמדים ממנו לזלול בקדושת השם. ועי' בחינוך רצו: "אינו עבד טוב והרי בני אדם" וכו', ועי' רש"י סנהדרין שם ד"ה לא תחללו. ובשאלות שם: אבל בפרהסיא אית ביה קדוש השם וקרינן ביה ולא תחללו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

לעשות חיזוק כנגדם שלא לקיים מחשבתם, ואם ישמע להם, אפילו בחדרי חדרים, הדבר מתפרסם, מפני שמצאו שהועילה גזירתם⁵⁵.

דף עד:

ו. אסתר פרהסיא הואי ... אסתר קרקע עולם היתה

ו"א⁵⁶ שאם אנסו את האשה להיבעל לערוה, אפילו אם כוונת האנס היא להעביר על דת ואפילו שהיה בפרהסיא, כיון שהאשה היא קרקע עולם ואינה עושה מעשה אין כאן חילול השם ואינה מחויבת למסור נפשה.

ז. הנאת עצמן שאני

מה שהתבאר שאם אומרים לו לאדם שיעבור עליהם או יהרג, אם הוא בצנעה יעבור ואל יהרג. ואם ירצה להחמיר על עצמו וליהרג, רשאי, הוא אם העובד כוכבים מכוין להעבירו על דת.

אבל אם אינו מכוין אלא להנאת עצמו אסור להחמיר ונקרא חובל בעצמו, וצריך לעבור ואל יהרג⁵⁷. וכל מי שדינו לעבור ואל יהרג ונהרג ולא עבר ה"ז מתחייב בנפשו⁵⁸. וי"א⁵⁹ שבפרהסיא רשאי למסור נפשו.

⁵⁵ ח"י הר"ן סנהדרין עד ע"א. ועי' רש"י ע"ז נד א ד"ה בפרהסיא, ששעת הגזרה פרהסיא היא, ובסנהדרין שם ד"ה ואפילו, שלא ירגילו העכו"ם להמריך את הלבבות בכך.

⁵⁶ רמ"א יו"ד סי' קנז סעי' א, ובאר היטב ס"ק ו

⁵⁷ באר היטב שם בשם ר' ירוחם

⁵⁸ כדעת הרמב"ם פ"ה מה' יסוה"ת ה"א אך בע"ז כז: תוד"ה יכול, דכל שדינו לעבור ולא ליהרג, רשאי להחמיר ע"ע וליהרג, ועיין יו"ד סי' קנז סעי' א ובש"ך ס"ק א, וכתב בת"ה והיה נראה דבפלוגתא דרבוותא אזלינן לקולא באיסור סכנת נפשות כדאמרין בעלמא ספק נפשות להקל אמנם י"ל חכא דלענין קדוש השם שלא הקפידה התורה על אבוד נפשות מישראל לא ילפינן לה משאר ספיקות דלית בהו משום קדושת השם ונראה דלפי הענין ושרואין אנו כוונתו מורין לו וכי בהגהת סמ"ק דאותן קדושים ששחטו עצמן שלא סמכו דעתן לעמוד בנסיון קדושים גמורים הם וראיה משאול מיהו יש חולקים שאינו יכול להרוג את עצמו עיין באו"ח שהאריך. ⁵⁹ דעת הפרישה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ואם השעה צריכה לכך וכדומה לכ"ע רשאי למסור עצמו. וכן אם הוא אדם גדול וחסידי וירא שמים, ורואה שהדור פרוץ בכך רשאי לקדש השם ולמסור עצמו אפי' על מצוה קלה, כדי שיראו העם לאהבה את ה' ולירא אותו בכל לבם⁶⁰.

אך מי שיצרו תוקפו וירא מהעבירה אסור לו להרוג עצמו, או למסור עצמו למיתה⁶¹. י"א⁶² שאפי' להמ"ד שאדם רשאי להחמיר על עצמו להיות נהרג במקום שאמרו שיעבור ולא יהרג, מ"מ חולה שאמרו הרופאים שצריך לחלל את השבת או יוה"כ עליו וכדומה והוא אינו רוצה אין שומעין לו, וכופין אותו לעשות מה שאמרו⁶³.

ח. בן נח ... אין מצווה על קדושת השם

בן נח שאנסו⁶⁴ אנס לעבור על אחת ממצוותיו⁶⁵, מותר לו לעבור, אפילו נאנס לעבוד ע"ז עובד, לפי שאינן מצווין על קדוש השם, ולעולם אין עונשין מהן לא קטן ולא חרש ולא שוטה לפי שאינן בני מצות.

ט. שבע מצות נצטוו בני נח

כבר התבאר לעיל דף נו. שעל ששה דברים⁶⁶ נצטווה אדם הראשון: על ע"ז, ועל ברכת השם, ועל שפיכות דמים, ועל גילוי עריות, ועל הגזל, ועל הדינים, אף על פי שכולן הן קבלה בידינו ממושה רבינו, והדעת נוטה להן, מכלל

⁶⁰ באר היטב שם מהב"י

⁶¹ דרכי תשובה שם ס"ק יא הביא שו"ת אבן השהם סי' מ"ד שציידד במי שמתירא מן העבירה שיצרו תקפו שהוא רשאי להמית א"ע והביא רא"י לדבריו עיין שם ועי' בס' זכרון אברהם סי' א' ובביאורו מרפה לעינים ס"ק ז' שהביאו ודחה ראיותיו עיין שם ועי' בשו"ת מוט"ד קמא סי' קפ"ט מ"ש לענין אם מותר להחמיר על עצמו ולכנוס בספק סכנה במקום ספק מצוה והביא רא"י דמותר להחמיר וראוי אף בודאי סכנה וספק עבירה בא' מג' עבירות הללו עיין שם ועי' מזה בס' זכרון אברהם שאלה א' ובביאורו מרפה לעינים שם אות ד'

⁶² עי' בכנה"ג בהגהות ב"י אות י"ב שכ' מתשו' הרדב"ז חלק א' סי' ס"ז

⁶³ דהיינו דוקא במקום דאיכא קידוה"ש, שמוסר עצמו על מצות הש"י, אבל חושיב"ס צריך לאכול ביוהכ"פ, ואפי' על ספק, וכשאינו אוכל, אין בכך ממידת חסידות כלל, ולכן אינו אלא שופך דמים, שו"ת הרדב"ז ח"ג סי' תמד ואו"ה סי' ס' סע' ת. ועיין שו"ת מהר"ם שיק או"ח סי' רס, דמשמע דאם בכ"ז הוא צם ואינו אוכל, הר"ז מצוה הבאה בעבירה, וע"ש, דאין כאן מצוה אלא עבירה, וכתב המו"ק סי' קצו "ואצלי שווה האוכל ביוהכ"כ מפני הסכנה, כמתענה בו, כי מי שצווה על התענית וכו'".

⁶⁴ רמב"ם הלכות מלכים פרק י הלכה ב

⁶⁵ נתבאר יפה בדברי הרב המחבר משנה למלך בדרשותיו בדרך האתרים (דף ו') וחידש הרב בדין זה דבשפיכות דמים מצווה הבן נח שיהרג ואל יעבור דכיון דמסברא נפקא דמאי חזית כו' אין הפרש בין ישראל לעכו"ם יע"ש באורך. המגיה במל"מ שם.

⁶⁶ רמב"ם הלכות מלכים פרק ט הלכה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

דברי תורה יראה שעל אלו נצטווה, הוסיף לנהל⁶⁷ אבר מן החי שנאמר אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו, נמצאו שבע מצות, וכן היה הדבר בכל העולם עד אברהם, בא אברהם ונצטווה יתר על אלו במילה⁶⁸, והוא התפלל שחרית⁶⁹, ויצחק הפריש מעשר והוסיף תפלה אחרת לפנות היום, ויעקב

⁶⁷ ואמרין בתר הכי (דף נ"ט:) אמר רב יהודה אמר רב אדם הראשון לא הותר לו בשר לאכילה דכתיב לכם יהיה לאכלה ולכל חית הארץ ולא חית הארץ לכם וכשבאו בני נח התיר להם שנאמר כירק עשב נתתי לכם את כל יכול לא יהא אבר מן החי נוהג בו ת"ל אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו משמע מהכא שאדם הראשון לא נצטווה על אבר מן החי שמי שצוהו על אבר מן החי משמע דכשאינו מן החי מותר לו וכיון דלאדם הראשון לא הותר לו בשר כלל לא היה צריך לצוותו על אבר מן החי וזהו שכתב רבינו על ששה דברים נצטווה אדם וכו' הוסיף לנהל אבר מן החי ואף על גב דמייתי סתם כולו שבע מצות מו"צו ה' אלהים והוא קרא באדם כתיב הא משמע מדברי רבינו דהוא קרא אסמכתא בעלמא ולא שבקינן מימרא דרב יהודה דמשמע מינה דאדם הראשון לא נצטווה על אבר מן החי משום אסמכתא בעלמא והא דלא מני רבינו שנצטווה אדם שלא לאכול בשר משום דמצות נוהגות לדורות קא מני שאינה נוהגת לדורות לא קא מני. כס"מ שם

⁶⁸ קשה דבריש פרק אמר להם הממונה (דף כ"ח ב) אמרו אמר רב קיים אברהם אבינו כל התורה כולה שנאמר עקב אשר שמע אברהם בקולי וגו' אמר ליה רב שימי בר חייה לרב ואימא שבע מצות הא איכא נמי מילה ואימא שבע מצות ומילה אמר ליה א"כ מצותי ותורותי למה לי אמר רב ואי תימא רב אשי קיים אברהם אבינו עירובי תבשילין שנאמר תורותי אחת תורה שבכתב ואחת תורה שבע"פ ע"כ. וא"כ היה לו לומר דאברהם קיים הכל וכי תימא מה שאמר מילה הוא משום דמילה דוקא נצטווה אבל כל השאר קיים מעצמו וכדייק מלת נצטווה דכתיב הרב כ"מ אכתי קשיא דיצחק הפריש מעשר דנתן הוא מעצמו ולא נצטווה וכיון דנחית לכתוב מה שלא נצטווה ג"כ א"כ לימא דאברהם קיים הכל. לח"מ שם.

⁶⁹ השיג הראב"ד "היה ראוי לומר והוא התפלל שחרית והפריש מעשר" וכן היה הדבר בכל העולם וכו'. כוונת הראב"ד ז"ל בהשגתו שבאברהם הוא דכתיב שקיים מעשר דכתיב ויתן לו מעשר מכל. וצ"ל כי אברהם זכה בכל הדברים הרכוש ומשם נתן למלכי צדק המעשר, ורבינו לא רצה לפרש כן שהרי אין המעשרות נוהגות אלא בנידולי קרקע שלו לפיכך תפס בדברי האגדה שאמרו שיצחק הוא שהפריש המעשר שנאמר וימצא בשנה ההיא מאה שערים וכן דעת המתרגם ורש"י ז"ל והרמב"ם ז"ל בפירוש התורה שלו, ואף על פי שלא מצינו שנצטווה על המעשר בהדיא כיון שהיו נוהגין בו משמע דמצווה היא שכן מצינו ביעקב כתיב על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה ומקרא בסיני נאמר אלא שנכתב במקומו. רדב"ז שם. וכ"מ ולח"מ וכל הדברים יגיעים דמאי ענין ויתן לו מעשר מכל השלל למצות מעשר ושאיני יצחק דכתיב ביה ויזרע יצחק וגו' וימצא מאה שערים הוא דדרשי במדרש רבה ובפרקי ר"א שנתן מעשרות עיין ילקוט פרשת תולדות. ובפרשת לך בשם הפסיקתא הרימותי ידי וכו' שמע בני מוסר אביך וגו' אבות ראשונים הפרישו תרומות ומעשרות אברהם הפריש תרומה גדולה שנאמר הרימותי ידי וכו' יצחק הפריש מעשר שני שנא' ויזרע יצחק יעקב הפריש מעשר ראשון שנא' וכל אשר נתן לי וגו' עיין שם הרי דליכא למ"ד דאברהם הפריש מעשר דמה ענין מעשר השלל למעשר דגן. ובמדרש רבה פליגי תנאי בפ"י הרימותי דר' יהודה אמר תרומה גדולה ור' נחמיה אמר עשאו שבועה ורבנן אמרי עשאו שירה עיין שם ובזית רענן ולדרך רבנו כיון שהפריש יצחק מעשר שני בהכרח הקדים להפריש תרומה גדולה ומעשר ראשון דהא אסור להקדים מעשר שני לתרומה ומעשר ראשון ועיין נדרים דף ל"ב. מרכה"מ שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

הוסיף גיד הנשה⁷⁰ והתפלל ערבית, ובמצרים נצטוה עמרם במצות יתירות⁷¹, עד שבא משה רבינו ונשלמה תורה על ידו.

⁷⁰ קשה דבפרק גיד הנשה אמרו (דף ק') נוהג בשחורה ואינו נוהג בטמאה ר' יהודה אומר אף בטמאה אמר ר' יהודה והלא מבני יעקב נאסר גיד הנשה וכו' אמרו לו בסיני נאמר אלא שנכתב במקומו משמע דלא נאסר אלא בסיני וליעקב לא נאסר אליבא דרבנן דקי"ל כוותיהו וא"כ איך כתב רבינו דיעקב הוסיף גיד הנשה וכו' תימא דהוסיף מדעתו קאמר מ"מ קשה מנא ליה לרבינו הא וצ"ע. לח"מ שם.

⁷¹ לא נתבאר מה הם המצות אשר נצטוה בהן. רדב"ז שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

